

Een zwijgzaam kamerlid:

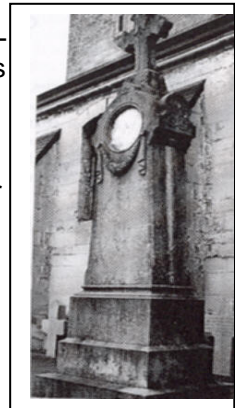
De Villers

Ik wandel graag over vreemde begraafplaatsen, een eigenaardigheid waar meer mensen last van hebben. Om een goede indruk van een dorp of streek te krijgen, zijn de lokale kerkhoven en cafés vaak een betere bron dan de verplichte nummers, het alomtegenwoordige château of de obligate “église romain XIIe siècle”. U mag die van mij gerust bezichtigen – ik blijf wel op het terras zitten.

Vooraf kerkhoven in kleine Franse dorpen zijn mij bijzonder dierbaar; met wat fantasie zie je daar een spiegel van goed tweehonderd jaar voor- en tegenspoed. En bijna altijd een of meer bijzondere grafmonumenten waar het dorp een grote zoon of dochter - politicus, schrijver, geleerde – eer mee betoonde. Dat die namen in negen van de tien gevallen een buitenstaander weinig zeggen is ook een gegeven. Ik zag eens ergens in de Périgord een enorme grafsteen; de overledene zou een grote rol hebben gespeeld bij de voorbereiding van Napoleon's burgerlijk wetboek. Naderhand heb ik geprobeerd 's mans betekenis te achterhalen maar ondanks vele dikke boeken (Google was nog niet uitgevonden) is mij dat niet gelukt.

Op het kerkhof van Schin op Geul staat een grafmonument dat in Frankrijk niet zou misstaan. Vooraan, rechts van de kerk, kijkt het voornaam uit over het Geuldal. De belettering is niet meer helemaal te lezen, maar de woorden die nog duidelijk zijn geven zelfs voor mijn meer dan bescheiden Frans aan dat hier een bijzonder mens begraven werd.

“Ici repose ...Louis Libert Gui... de Villers
de Pité, ancien membre des Etats
Chambellan ...Commandeur de l'ordre de
Chevallier de l'ordre ...Leopold de Belgique”.

Sommigen zullen wel weten dat het hier gaat om de Belgische jonkheer die in de twintiger jaren van de negentiende eeuw kasteel Oost verwierf, het verbouwde naar zijn huidige vorm en er na zijn huwelijk in 1827 ging wonen. Veel meer is niet algemeen bekend – wat over de familie de Villers is

gepubliceerd, gaat veelal over de volgende generatie en dan met name over dochter Alide, die een schilderachtig bestaan moet hebben gevoerd en wier man bij een duel met een dubieuze aanleiding om het leven kwam. Toch was onze Louis Libert Guillaume Marc de Villers de Pité meer dan een simpele landjonker – de grafsteen liegt niet.

Hij is geboren in Tongeren in 1803 als zoon van een gefortuneerde Belgische familie. Zijn vader was luitenant-kolonel en werd in 1826 lid van Provinciale Staten van Limburg (voor de goede orde: de Belgische opstand was toen nog vier jaar weg en België behoorde bij het Koninkrijk der Nederlanden). Zoon Louis Libert behoorde in de volgende jaren in Nederlands Limburg tot de zogenaamde separatisten, die voorstanders waren van aansluiting van deze provincie bij België. Gezien zijn afkomst een voor de hand liggend standpunt – overigens stond hij daarin bepaald niet alleen. Zelfs Maastricht (dat tijdens de opstand door de inspanningen van generaal Dibbets als enige stad van het zuiden in Nederlandse handen bleef) kende een burgerij van overwegend anti-Nederlandse gezindheid.

Maar na de scheiding van beide landen in 1840 werd hij een loyaal Nederlander, al behield hij natuurlijk ook zijn Belgische contacten.

Hij was dus grootgrondbezitter in Schin op Geul, Valkenburg en Oud-Valkenburg en staat te boek als een landbouwdeskundige met een belangstelling die verder ging dan zijn eigen landerijen. Hij was bijvoorbeeld voorzitter van het hoofdbestuur van de Maatschappij van Landbouw in Limburg (een van de voorlopers van de LLTB) vanaf de oprichting in 1849. Vertaald naar onze huidige verhoudingen zou hij dus regelmatig op L1TV te zien zijn.

Bovendien was hij lid van Provinciale Staten van Limburg voor de landelijke stand van 12 oktober 1841 tot 11 september 1848. Hem werd het predikaat 'Jonkheer' verleend bij Koninklijk Besluit van 8 mei 1842 en daarmee werd hij lid van de Ridderschap van Limburg. Ik neem aan dat dit KB zijn status in het vroegere Koninkrijk (België en Nederland samen) herstelde, want van bijzondere verdiensten voor zijn 'nieuwe' vaderland is nog geen sprake en op dat moment was hij nog een vurig voorstander van aansluiting van Limburg bij België, wat koning Willem II waarschijnlijk niet zo sympathiek vond. In 1843 was hij nog een van de oprichters van de krant "Le gazette du duché de Limbourg", een spreekbuis van de separatistische beweging.

Met zijn lidmaatschap van Provinciale Staten kreeg de Villers de Pité waarschijnlijk grotere politieke ambities. In 1848 stond hij in de kiesdistricten Sittard en Heerlen als tweede op de voordracht voor het Eerste Kamerlidmaatschap, maar werd hij niet benoemd. Een jaar later had hij meer succes: voor het kiesdistrict Heerlen werd hij in de Tweede Kamer gekozen (tot 20 augustus 1850).

Daarna was hij kandidaat voor de kamer in het district Maastricht, voorgedragen door de liberale kiesvereniging 'Société électorale L'union fait la force', maar hij verloor zijn zetel aan de kandidaat van de katholieke kiesvereniging Concordia, de Limpens. Volgens de liberale Limburgse krant van die dagen, 'Journal du Limbourg', was dit het gevolg van een lastercampagne, die hem beschuldigde van banden met de vrijmetselarij.

Maar vanaf oktober 1850 –en met een korte onderbreking in 1853- tot september 1880 had hij voor de provincie Limburg zitting in de Eerste Kamer. Onze prominente dorpsgenoot maakte dus als katholiek liberaal 31 jaar deel uit van het Nederlandse parlement. En in de parlementaire geschiedenisboeken wordt van hem een opmerkelijk feit vermeld: al die jaren heeft hij de vergaderingen wel regelmatig bijgewoond maar in de beide

Kamers niet een keer het woord gevoerd. In commissie- en afdelingsvergaderingen was hij minder zwijgzaam en wel actief. Hij stemde meestal mee met de liberalen. Bekend is ook dat hij in 1870 tegen het voorstel tot afschaffing van de doodstraf was.

Van zijn andere functies buiten politiek en landbouw kennen we een commissariaat bij de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen (1876) en het lidmaatschap van de Commissie van Controle van de Aken-Maastrichtse Spoorweg-Maatschappij. Koning Willem III benoemde hem in 1851 tot kamerheer in buitengewone dienst. Hij was ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en drager van de Leopoldsorde van België.

Van zijn (vijf) dochters spreekt zoals gezegd Alide, barones von Schrader het meest tot de verbeelding. Zij was na de dood van haar man en haar vertrek uit Berlijn ook de laatste adellijke bewoonster van kasteel Oost. Vermeldenswaard is nog dat een andere dochter, Louise, ook in de databank van ons parlement voorkomt. Haar man, baron de Keverberg de Kessel, was in 1864 enkele maanden tweede kamerlid. Overigens: net als haar zuster aan het Duitse hof kende haar huwelijk een tragisch einde. De baron raakte aan de drank en moest door schulden zijn kasteel in Kessel aan zijn broer verkopen; hij stierf op 49-jarige leeftijd.

Zo is (weer) een grafmonument aanleiding tot een onverwachte kijk op de historie van Schin op Geul. Een kasteelheer blijkt meer te zijn dan een dorpse landjonker. 'Hier rust Louis de Villers de Pité, in leven lid van de Staten-Generaal van het Koninkrijk der Nederlanden, Kamerheer in buitengewone dienst van ZKH Willem III, Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw en drager van de Leopoldsorde van België.' Ik had dat niet gedacht.

Bronnen :

www.parlement.com

P.P.M. van der Hijden Scriptie over De Villers de Pité (R.U. Leiden 1981)

Frans Vanmeulebrouk